

Handlingsplan förorenade områden i Hörby kommun

Antagen av bygg- och miljönämnden 2021-12-15, § 210

Bakgrund och syfte

Ett förorenat område är en plats som är så förorenad att den kan medföra skada eller olägenhet för människors hälsa eller miljön. På ett sådant område överskrider halterna av en förorening den lokala bakgrundshalten, det vill säga halten av ett ämne som förekommer naturligt i omgivningen. Området kan utgöra mark, vatten, sediment och/eller byggnader och anläggningar.

Bygg & Miljö har tagit fram en handlingsplan som beskriver vilka förorenade områden som finns inom kommunen och hur vi ska hantera dessa. Handlingsplanen ska ge förutsättningar för ett mer strategiskt och systematiskt arbete för att uppnå miljömålet Giftfri miljö. Handlingsplanen syftar till att tydliggöra vilka prioriteringar vi ska göra, vilka resurser vi behöver, mål för arbetet med förorenade områden samt anger strategi och tidsplan för de aktiviteter som vi behöver genomföra.

Förekomst av förorenade områden

Det finns totalt 93 potentiellt eller konstaterat förorenade objekt i Hörby kommun, där verksamheten som eventuellt orsakat föroreningen är nedlagd. Här ingår även kommunens nedlagda deponier. Av dessa är 25 objekt inventerade och riskklassade. Övriga är enbart identifierade och "branschklassade" (BK), vilket innebär att det inte finns lika mycket information om objekten och att risken bedömts översiktligt utifrån bransch.

Förutom de nedlagda verksamheterna finns det 82 objekt i Bygg & Miljös tillsynsregister som får regelbunden tillsyn och där förorenade områden ingår som en del av tillsynen. 53 av objekten är riskklassade. Av de som kvarstår är flera av dem inte aktuella för inventering och riskklassning på grund av att det är små verksamheter eller nyligen startade verksamheter.

Inventeringsmetodiken MIFO

Begreppet MIFO är en förkortning för Metodik för Inventering av Förorenade Områden. Metodiken har tagits fram av Naturvårdsverket (Rapport 4918). MIFO är ett verktyg som används för att bedöma föroreningssituationen och prioritera fortsatt arbete. Efter inventering tilldelas objektet en riskklass från 1-4, där 1 innebär mycket stor risk för förorening och klass 4 liten risk.

Fördelningen av riskklassade objekt framgår av tabell 1 nedan.

	Riskklass				Ej riskklassade
	1	2	3	4	
MIFO 1	1	2	3	4	
Nedlagda verksamheter	0	6	11	8	68
Pågående verksamheter	0	7	22	24	29*

* de flesta av dem är inte aktuella för inventering och riskklassning på grund av att det är små verksamheter eller nyligen startade verksamheter

Tillsynsarbetet

Ärenden avseende förorenade områden kan delas in i egeninitierade respektive händelsestyrda ärendetyper. Det egeninitierade tillsynsarbetet är MIFO-arbetet och ska styras mot de prioriterade objekten. Arbetsprocessen här är att efter en första inventering/identifiering ska tillsynsmyndigheten se till att objektet blir riskklassat enligt metoden MIFO 1 (metodik för inventering av förorenade områden). Blir objektet en riskklass 1 eller 2 är de prioriterat för vidare utredning, det vill säga undersökningar, en så kallad MIFO 2. Efter undersökning kan det bli aktuellt med efterbehandling (sanering eller annan åtgärd).

Inom det händelsestyrda arbetet finns t ex granskning av detaljplaner i exploateringsärenden, tillsynsinsatser vid grävarbeten, utsläpp vid olycka mm. Förutom händelsestyrd tillsyn är service, rådgivning och samverkan en stor del av tillsynen inom förorenade områden.

Styrande prioriteringsgrunder

Inom Hörby kommun finns ett behov av att övergripande prioritera mellan de förorenade områdena till följd av resursbrist för att kunna arbeta med den egeninitierade tillsynen i kombination med händelsestyrt.

Bygg & Miljö bedömer att följande prioriteringsgrunder är relevanta:

- Objekt i riskklass 1 och 2. I första hand de objekt för vilka det finns en ansvarig för utredning och åtgärd.
- Objekt med föroreningar som har hög prioritet i miljöarbetet på grund av hälso- och miljöfarlighet eller motsvarande, exempelvis PFAS, kvicksilver, arsenik, dioxin.
- Objekt som brådskar ur ansvarssynpunkt, t ex vid risk för nedläggning eller konkurs.
- Objekt inom vattenskyddsområde/känsligt område
- Nedlagda deponier där kommunen är verksamhetsutövare
- Närhet till skola, förskola, lekplats och/eller bostadsområde

Mål för arbetet med förorenade områden

Nationella miljömål

Det övergripande målet för miljöarbetet i Sverige är att vi till nästa generation ska kunna lämna över ett samhälle där de stora miljöproblemen är lösta. Som ett riktmärke finns 16 nationella miljö kvalitetsmål fastställda av riksdagen. Arbetet med förorenade områden berör flera av dessa mål, t ex Giftfri miljö, God bebyggd miljö och Grundvatten av god kvalitet.

Målet för Giftfri miljö, delområdet förorenade områden är att:

”Förorenade områden är åtgärdade i så stor utsträckning att de inte utgör något hot mot människors hälsa eller miljön.”

En övergripande nationell målsättning för länsstyrelsernas arbete är att år 2050 ska alla områden med mycket stor risk eller stor risk (riskklass 1 och 2) vara åtgärdade.

Regionala miljömål

Länsstyrelsen Skåne har antagit generationsmålet och de nationella miljömålen med tillhörande preciseringar. Nuvarande regionala åtgärdsprogram har slutår 2020. Uppföljning pågår av åtgärdsprogrammet och arbete med att ta fram ett nytt program för perioden 2021-2025.

Lokala miljömål

Hörby kommun har inga lokala miljömål eller åtgärdsprogram som är aktuellt. Det nuvarande åtgärdsprogrammet avsåg 2015-2019, några få åtgärder finns kvar som löper fram till 2022, dock inga som berör förorenade områden.

Strategi för tillsynen

För att kunna nå miljömålet Giftfri miljö och arbeta mot den nationella målsättningen kommer Bygg & Miljö att arbeta enligt följande strategi.

- Bygg & Miljö ska upprätthålla kompetens och /eller rekrytera för att ha kompetens inom förorenade områden.
- Bygg & Miljö ska öka kunskapen om föroreningsituationen för objekt i riskklass 1 och 2 genom att genomföra inventering och se till att översiktliga undersökningar samt eventuella åtgärder för dessa objekt utförs.
- Bygg & Miljö prioriterar pågående verksamheter (Riskklass 1 och 2), där tillsyn kan finansieras via tillsynstaxan.
- Bygg & Miljö ska prioritera tillsynen på nedlagda deponier där kommunen är verksamhetsutövare.

Aktivitets- och tidsplan

För att kunna nå det slutliga målet med arbetet med förorenade områden till 2050 bedömer Bygg & Miljö att det är följande tillsyn och aktiviteter vi behöver genomföra. I tillsynsplanen beskriver vi närmare vilka objekt som är aktuella för varje år.

Typ av tillsyn	Riskklass	Antal objekt kvar	Planerad tillsyn	Tidsplan
Egeninitierad				
Pågående verksamhet	Ej riskklassad	3	Inventera och riskklassa (MIFO 1)	3 objekt per år (2021)
Pågående verksamhet	2	7	Initiera översiktlig undersökning via tillsyn (MIFO 2)	1 objekt per år
Nedlagda deponier	2	5	Ställa krav på kontrollprogram, samt tillsyn	5 objekt per år (samtliga pågår, avslutas 2021)
Nedlagd verksamhet	Ej riskklassad	68	Inventera och riskklassa (MIFO 1)	5 objekt per år
Nedlagd verksamhet	2	1	Initiera översiktlig undersökning via tillsyn (MIFO 2)	1 objekt per år
Händelsestyrd				
Exploateringsärenden			Tillsynskrav	Ca 1 ärenden per år
Olyckor med utsläpp av kemikalier			Tillsyn om så krävs	Ca 10 ärenden per år
Avetablering av verksamhet			Tillsynskrav	Ca 1 ärenden per år

Resursbehov

Behovsutredningen visar att tillsyn över förorenade områden har ett resursbehov som uppgår till 156 timmar per år. Befintlig resurs motsvarar detta behov. Detta innebär att Bygg & Miljö i dagsläget har tillräckliga resurser för att kunna arbeta enligt handlingsplanen, och därmed kan även den övergripande nationella målsättningen nås för Hörby kommun.

Att arbeta med egeninitierad tillsyn, inventering och riskklassning, och inte bara händelsestyrd har ett värde när det gäller att detaljplane- och bygglovsprocesser kan gå snabbare. Det har även ett samhällsvärde att få riskklassat så att de mest förorenade områdena kan prioriteras för efterbehandling.